

schreef in overleg met hem een memorandum, gedateerd 20 oktober 1942, dat via de Zwitserse Weg aan Londen toegezonden werd.¹ De OD, zo werd hierin gesteld, zou na de bevrijding 'in samenwerking met de politie gedurende langere of kortere tijd geheel zelfstandig voor de handhaving van de orde' kunnen zorgdragen. Wapenen had die OD overigens nog niet – maar die konden gestuurd worden. 'Er zijn thans', zo vervolgde het stuk,

'verschillende driemansschappen e.d., bijna alle met politieke inslag, die elk voor zich voornemens zijn om, zolang de regering na het vertrek der Duitsers nog niet in het land teruggekeerd mocht zijn, een voorlopig bewind te vormen. Het behoeft geen betoog dat dat tot grote verwarring aanleiding zal geven met de fatale gevolgen van dien voor ons land . . . Wellicht zou het de voorkeur verdienen indien hier op het ogenblik van het vertrek der Duitsers een opperbevelhebber aanwezig was dien . . . alle bevoegdheden van de regering werden verleend, onverschillig of dit een officier zou zijn die zich reeds in Nederland bevindt, ofwel een officier die daarvoor bijvoorbeeld per vliegtuig naar hier komt.

De omstandigheden zouden het nodig kunnen maken, de commandant-OD met het opperbevel te belasten, zolang deze organisatie geheel op zichzelf is aangewezen . . .

Door de grote spanning waarin het volk gedurende jaren heeft geleefd . . . moet zeker rekening gehouden worden met een mentaliteit welke ontvankelijk is voor aanzetting tot plundering e.d. en zelfs voor aanhitsing tot revolutionaire acties . . . Het is van groot belang, de leiders van bedoelde eventuele onregelmatigheden onmiddellijk onschadelijk te maken en tegen wanordelijkheden onmiddellijk met de grootste gestrengheid op te treden, aangezien aangenomen mag worden dat het overgrote deel der bevolking, aan zichzelf overgelaten, niet anders verlangt dan in nieuwe vorm en in rust en harmonie weder op te bouwen wat vernield is of verloren is gegaan. Het verlangt daarbij hartstochtelijk naar de terugkeer van H. M. de Koningin.'

Men had zich kunnen indenken dat Six met de verdere opbouw van de OD, voorzover deze op het functioneren in de overgangstijd betrekking had, gewacht zou hebben tot hij uit Londen bericht ontvangen had dat de regering die opzet goedkeurde. Evenals het Grootburgercomité (wij komen hier straks aan toe) deed hij het tegendeel: hij handelde alsof hij die goedkeuring al bezat.

Zij bleef uit. In december ontving Six van Visser 't Hooft slechts bericht dat zijn memorandum in Londen ontvangen was. Dat was alles. Londen antwoordde niet.

¹ 'Memorandum', no. 108 (20 okt. 1942), opgenomen in de 'Berichtwisseling OD-Londen'.